

Elias Aataminpoika Koukku, Uudenkirkon opettaja

Kirkonkylän kansakoulu 1873- 1885 ja Hötsölän kansakoulu 1904- 1922.

Elias Koukku syntyi 16.1.1848 Lemminköyden Mikkolassa. Koti oli köyhä ja pelloilta saatava sato ei usein riittänyt koko vuodeksi. 10-vuotiaana Elias sai lähteä etsimään elantoansa itse. Inkerinmaa oli silloin lemmitäisille pelastuksen maa. Siellä saattoi olla kesä kautena paimenessa. Pienille paimenille maksettiin 10 ruplaa palkkaa.

"Saavuin huhtikuun lopulla 1858 lapsikuormassa yli jäisen Suomenlahden Pohjosen kylään Inkeriin. Kyytimies kääntyi siinä kotiin. Inkerinmaa oli niin aateloitunut, etteivät sen omat pojat kelvanneet paimeniksi. Eliaksen kotona tuli tämän jälkeen kuitenkin ilmiriita. Äiti oli syyttänyt isää siitä, että laittoi noin pienen lapsen maailmalle ja niin isä oli joutunut lähtemään poikaansa etsimään.

Isä osti ensin hevosensa, jolla ajoi Pietariin ja myi hevosensa siellä. Jatkoivat sitten kävelen matkaansa Inkerinmaata pitkin kysellen ja kysellen poikaansa. Ja vihdoinkin löysivät kyläni. Oli minullakin jo ollut koti-ikävä, mutta ajattelin pysyä paimenessa syksyyn asti.

Eräänä aamuna kun puin päälleni, niin isäni astui tupaan hyvää huomenta sanoen. Muistan kuinka käteni alkoivat vapista, purskahdin ilosta itkuun ja juoksin isäni syliin. Isäni jaloissa oli suuret veriset vesirakot hänen käveltyään pitkään kuraisia teitä.

Isäni olisi voinut vienyä minut takaisin kanssaan kotiin, jos minulla olisi ollut kovin ikävä. Mutta talossa ihmiset olivat olleet minulle herttaisia ja emäntä piti minua kuin omaa poikaansa. Ja niin isäni palasi kotiin ja minä jäin paimeneen syksyyn saakka."

Myöhemmin kesinä Elias oli Inkerinmaalla Pietarhovissa puhdistus- ja vesijohtotöissä tai joskus halkojen teossa Yhimäessä. Vuonna 1865 perustettiin Lemmille kirjasto. Elias lainasi kirjoja mielellään. Kirjastoa piti pastori S. Mojander, josta tuli myöhemmin Lemminköyden kirkkoherra.

Vuonna 1867- 69 koettelivat Suomea kauheat katovuodet. Onneksi Pietari - Riihimäki radalle pääsi töihin. Näin saatiin ostettua jauhoja, mutta suuri perhe joutui laittamaan sekaan tähkien ja olkien surveja, petäjien kuoria, saraheinää, jäkälää ym. Sellaiset ruoat tekivät vaarallisia vatsatauteja.

Vuonna 1869 Elias Koukku haki Jyväskylän seminaariin, jonka pääsykokeisiin hän valmistautui käyden ratatöissä aamusta iltaan. Pastori Mojanderin suosituskirjeellä hän pääsi sinne pyrkimään. Tutkinnon mentyä läpi ja hyväksytyjen nimiä kuunnellessa alkoi jo näyttää lohduttomalta. Lopulta kuitenkin mainittiin Eliaksen nimi ja ei aivan viimeisenä.

"Joulun jälkeen pääsin sisäoppilaaksi. Seminaarissa oli vapaa asunto ja ruoka, mutta tarvitsin rahaakin. Kotoa ei rahaa pystytty lähettämään. Minulla oli säästöjä Inkerinmaan kesätöistä 50 markkaa, mutta se ei riittänyt pitkälle. Mutta silloin tuli pastori Mojander apuun. Hän lähetti minulle rahaa kuin omalle pojalleen, ilman mitään velkakirjaa." Seminaarista Elias Koukku valmistui vuonna 1873.

Sanomalehti kirjoittaa: Seminaarin tutkintojen innostava lopputoimitus oli eilen. Kello 9:stä ½11 asti kesti musiikkitutkinto. Sen loputtua piti kansakoulujen ylitarkastaja U. Gygneus puheen sanoen: "Älkää kylvää erimielisyyttä rakkaasta isänmaastanne. Älkää mitenkään lisätkö, vaan laimistakaa sitä puolueriitaa, joka maassamme riehuu."
Todistuksen sai 15 naisopettajaa ja 14 miesopettajaa.

Avioliittoon Elias Koukku vihittiin 3.7.1877 Uudellakirkolla Venla Karoliina Valkosen kanssa. Perheeseen syntyi lapsia kaikkiaan 12, mutta lapsista 6 kuoli jo hyvin nuorena. Elias Koukku kuoli 11.7.1925 Kanneljärven Kuuterselässä.

Elias Koukku toimi opettajana seuraavasti:

*Uudenkirjon (VL) Kirkonkylän kansakoulussa 1873 -1885,

*Pietarin suomalaisessa Pyhän Marian seurakunnan kirkkokoulun opettajana 1885 -1904 ja Uudenkirjon Hötsölän kansakoulussa 1904 -1922.

Elias Koukun elämäntyöstä Uudellakirkolla on jäänyt jälkiä sanomalehtiin:

Ilmarinen 28.12.1878 kertoo:

Uudenkirjon seurakunnan useimmat jäsenet lahjoittivat nyt lukukauden päättyessä tämän kuun 19 päivänä kansakoulunsa opettajalle Elias Koukulle hyvät kirjoituskalut harmaalla marmorisella asemalla, sekä hopeisen ankkurikellon "kiitollisuudella niistä toimista, joita hän on tehnyt pitäjän hyväksi."

Paitsi näitä lahjoja, on sama opettaja myös lasten vanhemmilta ennen tätä vuotta saanut vastaanottaa, useimpia pieniä lahjoja nimittämättä, myös yhden turkin, joista kaikista lahjoista lahjojen vastaanottaja tuntee itsensä velvolliseksi myös julkisesti ilmoittamaan sydämellisimmän kiitollisuutensa lahjain antajia kohtaan.

Pari vuotta myöhemmin 24.7.1880 on Ilmarisessa seuraava juttu:

Eräs kansakoulunopettaja ja yhteisen hyvän harrastus.

Uudenkirjon pitäjässä oli aikomus jonakin päivänä tässä heinäkuussa pitää tanssiaiset kansakoulun poikaosaston salissa vapaaehtoisen palosammutuskunnan aikaansaamiseksi sanotun pitäjän kirkonkylään. Ja asiasta oli hankittu lupa kansakoulun johtokunnan jäseniltä ja kansakoulunopettaja Elias Koukulta. Ja koska oli aikomus sanotussa tilaisuudessa kerätä pääsymaksujen lisäksi vapaaehtoisia lahjoja, niin uneksuttiin jo hyvästä sisääntulosta. Sanoja lähetettiin ympäriinsä, että sanotut tanssiaiset tulevat tapahtumaan sunnuntaina 18 tätä kuuta. Neidit laittoivat uusia pukuja ja herrat antoivat puhdistaa ennen käytettyjä juhlapukujansa. Sanalla sanoen - valmisteltiin niin kuin tavallisesti tällaisiin tilaisuuksiin. Kaikki näytti niin edulliselle tämän hyvän asian toimeen saamiseksi toiseen keskiviikkoon saakka.

Mutta keskiviikkona sai asia tykkänään uuden suunnan. Ei näet kukaan voinut tietää, mitä kansakoulunopettaja Koukun mielessä liikkui, vaikka hän oli näennäisesti antanut luvan tanssiaisten pitämiseen. Niin näet keskiviikkona, 14. päivänä tätä kuuta, kuin täkäläinen metsästysseura vietti vuosijuhlaansa ja oli juuri lopettanut kilpa-ammunnan, tuli sanottu opettaja ja ilmoitti eräälle asian harrastajalle "virallisesti", ettei kansakoululla saa pitää aiottuja tanssiaisia. Kuin hänelle huomautettiin, että häneltä oli myös siihen lupaa kysytty ja saatu, niin sanoi hän sen tapahtuneen ainoastaan kahden kesken. Oli siis onneksi, että kysyjällä sattui olemaan "vierasmies" keralla, ettei mitään jälkiretelöitä voi syntyä. Kieltonsa perusteeksi mainitsi herra Koukku sen, ettei hänen lapsensa saisi sinä yönä maata omissa huoneissaan (puhuja tietysti tarkoitti tällä pitäjän rakentamia kansakouluhuoneita).

Vaikka mekään emme ole juuri niitä, jotka puolustamme tanssiaisten pitämistä kansakoulussa, niin emme sittenkään voi mitenkään hyväksyä herra Koukun menettelyä tässä asiassa, koska hän itse omassa persoonassaan antoi jo pari viikkoa ennen tätä tapausta luvan. Olisi siis hänen sopinut jo ennemmin tehdä muutos horjuvassa päätöksessään, eikä jättää sitä viimeisiksi päiviksi, jolloin niin paljon oli jo asian eduksi puuhattu. Asia ei kuitenkaan rauennut tyhjään yhden miehen tahdosta, vaan tulevat tanssiaiset jossakin muualla pidettäväksi ja asia alkuun pannuksi. Vaikka tosin vieläkin on johtokunnan lupa perumatta, niin ei kukaan mene kansakoululle herra Koukun lasten unta häiritsemään, vaan antanee niiden rauhassa nukkua ja lisääntyä.

Uusi Suometar No 246 kirjoittaa 22. lokakuuta 1883

Kiitettävä ja seurattava tapa on Wiipurin läänin Uudenkirjon kansakoulunopettajilla. Jo useat vuodet on nimittäin Uudenkirjon kirkonkylän kansakoululla opettajain huolen kautta pidetty sunnuntaikoulua ja harjoitettu laulua pyhäpäivinä jälkeen kirkonmenon. Kansakoulun opettajatar Iida Pitkänen on kolmen, neljän kansakoulun läpikäyneen tytön kanssa kesät, talvet, joka sunnuntai vuodessa noin kello 2:sta kello 4:ään

jälkeen puolen päivän pitänyt sunnuntaikoulua, toisinaan 70 oppilaan kanssa, joille, jaettuna eri osastoihin, on annettu opetusta tavuussa, sisäluvussa, uskonnossa ja kirjoituksessa. Useimmat oppilaat ovat olleet lapsia 7-15 vuoden väliltä, vaan on joukossa ollut 20-vuotiaitakin.

Sunnuntaikoulun päätyttyä on kansakoulunopettaja Elias Koukku poikain kansakouluhuoneella antanut opetusta neliäänisessä laulannassa, johon on osaa ottanut paitsi sunnuntaikoulun oppilaita, toisinaan suurikin joukko seurakuntalaisia kirkonkylästä ja etempääkin. Lauluharjoitus kestää kello 4:stä kello 6:een, vaan omi innokas johtaja toisinaan jatkanut sitä myöhempäänkin. Jokainen asiata ajatteleva ja ken vähänkään opettaja tointa on pitänyt, tietää mitä voimia kansakoulun opettajalta kysytään, kun hänen noin 8-9 kuukautta vuodessa täytyy antaa opetusta 5-6 tuntia joka päivä. Kun opettajat siitä huolimatta omasta halusta ja tosi innolla käyvät vasta mainittuun liikatyöhön, on asia todella kiitoksen ansainnut ja sopii tulla laveammaltakin tunnetuksi, varsinkin kun heidän työnsä siunaus suinkaan ei ole vähäksi, vaan sangen suureksi arvattava.

Uudenkirkon kirkonkylän nuoriso on silminnähävästi monessa suhteessa edistymässä päin ja mikä voipi olla kasvavalle kansalle hyödyllisempää kuin se, että se oppii pyhäpäivänsä oikein viettämään ja turhuudet välttämään. Mikä mainio keino on kansakoulun läpikäyneissä vireillä pitää joitakin hengellisiä pyrintöjä, se tapa nimittäin, että saatetaan opettajan johdon alla sunnuntaikoulua pitämään ja harjoittamaan laulantoa, jonka sivistävää voimaa ei kukaan kieltäne.

Kun ylhäisemmät kansakoulut kirkonkylässä Uudellakirkolla avattiin syyskuun 24 päivänä, oli 73 oppilasta sisäänkirjoituspäivänä saapuvilla ja useat heistä olivat tulleet niin koulun käymisen haluun juuri edellä mainitun sunnuntaikouluopetuksen kautta, joita monet vanhemmat eivät taitaneet estää lapsiansa koulusta. Nämä olivatkin todella valmistuneita oppilaita.

Kirkonkyläläiset ovat mainitusta sunnuntaikoulun pidosta ja lauluharjoituksista hyvin kiitolliset ja luottamus kansakoulun opettajiin ja kansakouluun on suuresti lisääntynyt opettajien alttiiksi antavaisuuden kautta sanotussa suhteessa. Onpa tästä ollut koko seurakunnallekin hyötyä, sillä kirkonkylän sunnuntaikoulu ja lauluharjoitus on tullut malliksi ja tehokkaaksi esimerkiksi koko seurakunnalle ja tämä vaikuttaa enemmän kuin mikään muu tarkastus ja neuvo. Useammilla seuduin on kirkonkylä se, joka etunenässä käy. Kun siellä on huono järjestys, on syrjäkylissäkin asian laita samoin ja päinvastoin.

Jos muuallakin kansakoulun opettajat jaksavat ja tahtovat vaikuttaa esim. sunnuntaikoulujen vaurastumiseen, on Uudenkirkon kansakoulunopettajien menettely luultavasti paras sillä "pitkä on tie selittämällä, lyhyt ja helppo näyttämällä". Jos kirkonkylissä saataisiin tosikristillinen elämä voimaan, vaikuttaa se välttämättömästi koko seurakuntaan. Kun kirkonkylissä wiina- ja olutmyymälät, turhat seurat ja muut pahuudet saadaan poistetuksi ja kaikki Wirkamiehet, kauppiaat, talonpojat pyhittävät Herran päivän ja rehellisesti, uskollisuudella arkipäiväiset toimensa toimittavat, niin leviää vähitellen muuallakin seurakunnassa tapain puhtaus, jota taas seuraa menestys kaikilla aloilla.

Tekstin on kirjoittanut Kari Terho lokakuussa 2008. Elias Koukku on isoisoisäni.